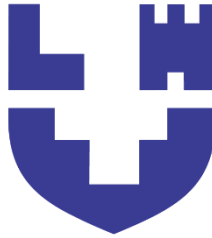

Міністерство освіти і науки України

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми Цивільна безпека галузі знань К Безпека та оборона спеціальності К10 Цивільна безпека для денної та заочної форм навчання

Луцьк 2025

УДК 347:342.742(07)

П68

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозиторій ЛНТУ

Директор бібліотеки _____ Н.П. Поліщук

Рекомендовано до видання вченою радою факультету бізнесу та права ЛНТУ, протокол № _____ від « _____ » _____ 2025 року.

Голова вченої ради факультету бізнесу та права _____ Л.Л. Ковальська

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри права ЛНТУ, протокол № _____ від « _____ » _____ 2025 року.

Завідувач кафедри права _____ Вікторія АНІЩУК

Укладач: _____ ВІСИН В.В., доктор історичних наук, професор кафедри права ЛНТУ.

Рецензент: _____ ЗЕМКО А.М. кандидат юридичних наук, професор кафедри права ЛНТУ.

Відповідальний за випуск: _____ ВІСИН В.В., доктор історичних наук, професор кафедри права ЛНТУ.

Правове забезпечення цивільної безпеки. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми Цивільна безпека галузі знань К Безпека та оборона спеціальності К10 Цивільна безпека для денної та заочної форм навчання / уклад. В.В. Вісин., Луцьк: ЛНТУ, 2025. 46 с.

Видання містить методичні вказівки до практичних занять відповідно до діючої програми освітнього компонента «Правове забезпечення цивільної безпеки», а також завдання, орієнтовний перелік питань до іспиту та літературу.

ЗМІСТ

I	Передмова	4
II	Теми практичних занять	6
	Практичне заняття 1. Теоретичні основи цивільної безпеки (2 год.).	6
	Практичне заняття 2. Конституційні засади цивільної безпеки (2 год.).	9
	Практичне заняття 3. Система національного законодавства у сфері цивільної безпеки (2 год.).	13
	Практичне заняття 4. Міжнародно-правове регулювання цивільної безпеки (2 год.).	17
	Практичне заняття 5. Законодавча база цивільного захисту (1 год.).	21
	Практичне заняття 6. Відповідальність за порушення законодавства щодо цивільного захисту (2 год.).	25
	Практичне заняття 7. Основні закони та нормативно-правові акти з охорони праці (2 год.).	29
	Практичне заняття 8. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці (2 год.).	32
III	Орієнтовний перелік питань підсумкового контролю	37
IV	Тестові завдання	39
V	Література	44

I. ПЕРЕДМОВА

Правове забезпечення цивільної безпеки є однією з освітніх компонентів освітньо-професійної програми «Цивільна безпека» для підготовки здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти галузі знань 26 «Цивільна безпека», спеціальності 263 «Цивільна безпека». Мета вивчення дисципліни – формування у студентів системи знань, що пов'язані із законодавчим регулюванням цивільної безпеки населення. Освітній компонент «Правове забезпечення цивільної безпеки» має своїм завданням: змістовне оволодіння теоретичним розумінням всієї діючої системи нормативно-правових актів, які регулюють сферу цивільної безпеки в Україні та вміння працювати з ними; вміння використовувати отримані теоретичні знання на практиці, шляхом складання тих чи інших юридичних документів, вирішення виробничо-господарських та природоохоронних завдань з позиції права.

Вивчення предмету «Правове забезпечення цивільної безпеки» полягає у формуванні у майбутніх фахівців (магістрів) умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління цивільною безпекою й охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці. Це в свою чергу допоможе їм в майбутній професійній діяльності вірно застосовувати на практиці правові норми та вільно обирати свою модель поведінки в суспільстві, виконувати виробничо-господарські, природоохоронні та управлінські функції.

В результаті вивчення дисципліни «Правове забезпечення цивільної безпеки» здобувач розвине наступні компетентності. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі цивільної безпеки та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог. Загальні компетентності: ЗК01. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК04. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК05. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: СК09. Здатність приймати ефективні рішення, керувати роботою колективу під час професійної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен показати програмні результати (в частині змісту дисципліни), зокрема: ПРН03. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання

теоретичних та/або практичних задач і проблем у сфері цивільної безпеки. ПРН04. Розробляти і реалізовувати соціально-значущі проекти у сфері цивільної безпеки та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, технічних та правових аспектів. ПРН13. Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та безпеки праці вимогам законодавства під час професійної діяльності, враховуючи вимоги трудового та екологічного права ПРН17. Відшукувати необхідну інформацію в спеціальній літературі, базах даних, інших джерелах інформації, аналізувати та об'єктивно оцінювати інформацію, розробляти науково-обґрунтовані рекомендації на основі отриманих даних.

Методичні вказівки до практичних занять складені відповідно до змісту і структури навчальної і робочої навчальної програми з дисципліни «Правове забезпечення цивільної безпеки». Вказівки охоплюють теми двох змістових модулів. Головна мета практичних занять – поглиблення й закріплення найбільш складних і важливих тем курсу. На практичних заняттях студенти набувають навичок самостійного опрацювання джерел права, аналізу законодавчого матеріалу, правильного формулювання і висловлювання своїх думок. Основою для роботи є законодавство, нормативний матеріал. Аналіз таких джерел і документів дає можливість зрозуміти сутність головних інститутів права, структуру державного механізму тощо, а отже, підготувати відповіді на питання плану практичного заняття.

II. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Практичне заняття № 1 (2 год.)

Тема: Теоретичні основи цивільної безпеки.

Мета: ознайомити здобувачів з предметом і завданням дисципліни; формувати у здобувачів системні знання про основні поняття та категорії правової діяльності у сфері цивільної безпеки, основи законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Предмет, метод, принципи та завдання цивільної безпеки як навчальної дисципліни.
2. Поняття та ознаки цивільної безпеки.
3. Аксиоми науки про цивільну безпеку.
4. Поняття небезпеки та її характеристика. Класифікація надзвичайних ситуацій. Джерела небезпеки та шкідливі фактори.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практич. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г.,

Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.

19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>

20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.

24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.

25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.

2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.

4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Зміст і межі правового регулювання цивільної безпеки.
2. Методологія правового регулювання цивільної безпеки.
3. Принципи правового регулювання цивільної безпеки.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте об'єкт, предмет та завдання цивільної безпеки.
2. Поясніть основні принципи забезпечення життєдіяльності.
3. Перелічіть аксіоми безпеки життєдіяльності.
4. Проаналізуйте суб'єкт та об'єкт в системі "людина – життєве середовище" та з'ясуйте в чому полягає складність даної системи.
5. Сформулюйте основні принципи та поняття цивільної безпеки.
6. Визначте види правового регулювання
7. Диспозитивним чи імперативним є метод правового регулювання, обраний законодавцем у ст. 477 КПК України, яка передбачає кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення.
8. У чому полягають специфіка та мета правового режиму воєнного стану й якими засобами правового регулювання ця мета досягається законодавцем.
9. Визначити поняття безпека людини, суспільства, національна безпека та охарактеризувати принципи забезпечення національної безпеки.
10. Визначити методологічні основи цивільної безпеки.

Практичне заняття № 2 (2 год.)

Тема: Конституційні засади цивільної безпеки

Мета: проаналізувати та вивчити конституційні засади цивільної безпеки; формувати у здобувачів системні знання про основні конституційні поняття та категорії правової діяльності у сфері цивільної безпеки, основи конституційного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Основні положення Конституції України у сфері цивільної безпеки.
2. Основні конституційні повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.
3. Основні конституційні повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері охорони праці.
4. Застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції».
5. Академічна доброчесність: проблеми реалізації та відповідальність.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практик. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.
19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>

20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.
25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.
27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

9. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
10. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
11. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
12. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
13. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
14. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.

15. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
16. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Суб'єкти формування державної політики в галузі охорони праці.
2. Конституційне забезпечення прав людини й громадянина у сфері цивільної безпеки.
3. Конституційне забезпеченням прав людини й громадянина у сфері охорони праці.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які норми Конституції України є пов'язаними із забезпеченням безпеки життєдіяльності особи?
2. В якому розділі Конституції України міститься перелік основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина?
3. У яких статтях Конституції України закріплено низку положень, дотично пов'язаних зі безпекою й життєдіяльністю людини?
4. У яких статтях Конституції України закріплено право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування?
5. В яких нормах Конституції України утверджено право кожного на працю, акцентовано на безпеці й охороні праці?
6. Що Конституція України відносить до найвищої соціальної цінності?

Практичне заняття № 3 (2 год.)

Тема: Система національного законодавства у сфері цивільної безпеки.

Мета: проаналізувати та вивчити систему національного законодавства у сфері цивільної безпеки; формувати у здобувачів системні знання про основні поняття та категорії правової діяльності у сфері цивільної безпеки, основи національного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика національного законодавства у сфері цивільної безпеки.
2. Загальна характеристика правового регулювання у сфері цивільного захисту.
3. Загальна характеристика правового регулювання у сфері охорони праці.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практ. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.

13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малеев В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.
19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>
20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.

25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.
27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

17. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
18. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
19. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
20. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
21. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
22. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
23. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
24. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Загальна характеристика нормативно-правової бази України з питань пожежної безпеки.
2. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.
3. Нормативно-правова база щодо проведення перевірок щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. На чому ґрунтується і з чого складається законодавство України з цивільної безпеки?
2. Які завдання національного законодавства у сфері цивільної безпеки?

3. Які основні принципи національного законодавства у сфері цивільної безпеки?
4. Які закони регулюють суспільні відносини, що виникають у сфері забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя?
5. Поясніть, чим міжгалузеві НПАОП відрізняються від галузевих та ВДОП?
6. Охарактеризуйте процедуру вдосконалення Державних стандартів Системи стандартів безпеки праці (ГОСТ ССБТ).
7. Перелічіть загальні закони, що визначають основні положення про охорону праці в Україні.
8. Назвіть основні спеціальні законодавчі акти в галузі охорони праці.
9. Дайте визначення державних нормативних актів про охорону праці.

Практичне заняття № 4 (2 год.)

Тема: Міжнародно-правове регулювання цивільної безпеки.

Мета: проаналізувати та вивчити систему міжнародно-правового регулювання цивільної безпеки; формувати у здобувачів системні знання про основні поняття та категорії міжнародної правової діяльності у сфері цивільної безпеки, основи міжнародного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Міжнародне законодавство в галузі цивільної безпеки.
2. Концепція про сталий розвиток суспільства («Декларація Ріо»).
3. Законодавство Європейського Союзу щодо сталого розвитку.
4. Програма гідної праці для України.
5. Європейське законодавство з промислової безпеки.
6. Європейська законодавча і нормативна основа з цивільної безпеки.
7. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
8. Законодавство Євросоюзу з охорони праці.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.

3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практ. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекєтова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекєтова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирський В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курєпін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корєцького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.

16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.
19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>
20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.
25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

25. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
26. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
27. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
28. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
29. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
30. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
31. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
32. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Визначення та основні принципи.
2. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці та здоров'я працюючих.
3. Застосування міжнародних договорів та угод.
4. Міжнародна організація праці (МОП).
5. Міжнародна агенція з атомної енергії (МАГАТЕ).
6. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ).
7. Міжнародна організація зі стандартизації (ІСО).
8. Основні конвенції МОП в галузі охорони праці.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Поясніть правове значення Концепції ООН Про сталий розвиток.
2. Цілі Концепції сталого розвитку.
3. Приклади нормативно-правових актів, які визначають засади міжнародного співробітництва в окремих сферах суспільства, о становлять підґрунтя безпеки життєдіяльності.
4. Охарактеризуйте законодавство Європейського Союзу щодо сталого розвитку.
5. Проаналізуйте Програму гідної праці для України.

6. Зміст та значення Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат.
7. Як впливає Європейське законодавство з промислової безпеки на формування національного законодавства?
8. Які нормативні акти складають Європейську законодавчу й нормативну основу з цивільної безпеки?
9. Охарактеризуйте законодавство Євросоюзу з охорони праці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ І ОХОРОНИ ПРАЦІ

Практичне заняття № 5 (1 год.)

Тема: Законодавча база цивільного захисту.

Мета: проаналізувати та вивчити законодавчу базу цивільного захисту; формувати у здобувачів системні знання про основні поняття та категорії правової діяльності у сфері цивільного захисту, основи національного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Реалізація положень Кодексу цивільного захисту.
2. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.
3. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.
4. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В.

- В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практ. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань

цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-p#Text>

18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівєвська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.

19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-p#Text>

20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.

24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.

25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Основні повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері ЦЗ.
2. Сили цивільного захисту України.
3. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які рівні нормативно-правового регулювання цивільного захисту в Україні?
2. Які основні закони України визначали державну політику у сфері цивільного захисту в кінці ХХ ст.?
3. Які основні завдання Єдиної державної системи цивільного захисту?
4. Проаналізуйте зміст Кодексу цивільного захисту України.
5. Назвіть закони України, які регламентують захист громадян від надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
6. Назвіть закони України, які регламентують захист громадян від надзвичайних ситуацій біологічного характеру.
7. Назвіть закони України, які регламентують захист громадян від надзвичайних ситуацій природного характеру.
8. Поясніть значення Закону України «Про Національну поліцію» від 02 червня 2015 р. для забезпечення безпеки життєдіяльності.

Практичне заняття № 6 (2 год.)

Тема: Відповідальність за порушення законодавства щодо цивільного захисту.

Мета: розкрити особливості відповідальності за порушення законодавства щодо цивільного захисту; формувати у здобувачів системні знання про відповідальність за порушення законодавства у сфері цивільного захисту, основи національного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.
2. Порушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8.
3. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 164, 183, 188-16 Кодексу України про адміністративні правопорушення.
4. Відповідальність за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практич. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г.,

Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.

19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>

20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>

23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.

24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.

25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.

2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.

4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Нормативно-правова база щодо проведення перевірок щодо додержання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки.
2. Центральний орган виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки (з питань цивільного захисту).
3. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Що є основним адміністративним актом, регламентуючим юрисдикцію всіх адміністративних органів України?
2. Проаналізуйте Кодекс України про адміністративні правопорушення.
3. Який склад адміністративного правопорушення за статтею 120 КУпАП?
4. Який склад адміністративного правопорушення за статтею 175 КУпАП?
5. Який склад адміністративного правопорушення за статтею 175-2 КУпАП?
6. Який склад адміністративного правопорушення за статтею 188-8 КУпАП?
7. Який порядок порушення порядку провадження господарської діяльності?
8. Які санкції за невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань цивільного захисту, нагляду та контролю за станом захисту територій від надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру?

Практичне заняття № 7 (2 год.)

Тема: Основні закони та нормативно-правові акти з охорони праці.

Мета: проаналізувати та вивчити законодавчу базу з охорони праці; формувати у здобувачів системні знання про основні поняття та категорії правової діяльності у сфері з охорони праці, основи національного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Основні законодавчі та нормативні акти про охорону праці.
2. Основні положення кодексу законів про працю та система стандартів безпеки праці.
3. Сутність охорони праці як категорії адміністративного права.
4. Адміністративно-правова природа управління охороною праці.
5. Механізм адміністративно-правового регулювання управління охороною праці.
6. Суб'єкти публічного адміністрування охорони праці.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнка, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>

9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-р#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практич. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.
13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малєєв В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирський В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.
19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного

- захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>
20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.
25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.
27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.

6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Нормативно-правовий акт з охорони праці НПАОП «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві».
2. Система стандартів безпеки праці (ССБП).
3. Закони України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Які загальні закони визначають основні положення про охорону праці?
2. Які спеціальні закони визначають основні положення про охорону праці?
3. Проаналізуйте I-IV розділи Закону України "Про охорону праці".
4. Проаналізуйте V-VIII розділи Закону України "Про охорону праці".
5. Поясніть, чому Кодекс законів про працю України (КЗпП) є основним законом національного трудового законодавства?
6. Охарактеризувати та проаналізувати правову базу охорони праці в Україні.
7. Пояснити значення та надбання Закону України “Про охорону праці”.
8. Охарактеризуйте нормативно правові акти з охорони праці (НПАОП).
9. Проаналізуйте нормативно-технічну документацію в системі охорони праці.

Практичне заняття № 8 (2 год.)

Тема: Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Мета: розкрити особливості відповідальності за порушення законодавства про охорону праці; формувати у здобувачів системні знання про відповідальність за порушення законодавства про охорону праці, основи національного законодавства в контексті професійної комунікації.

Питання для обговорення:

1. Сутність адміністративно-правових засобів забезпечення управління охороною праці.
2. Дозвільна система як засіб забезпечення управління охороною праці.
3. Контрольно-наглядова діяльність у сфері управління охороною праці.
4. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
5. Засади юридичної відповідальності.
6. Особливості адміністративної відповідальності.

Література:

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнко, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15

січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-p#Text>

11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практик. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.

12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.

13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малеев В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.

14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.

15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.

16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-p#Text>

17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-p#Text>

18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівєвська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.

19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-p#Text>

20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.
25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.
27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.
2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.
4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.
7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>
8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

Теми доповідей, рефератів і творчих завдань

1. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
2. Засади юридичної відповідальності.
3. Особливості адміністративної відповідальності.

Запитання і завдання для самоконтролю

1. Проаналізувати основні принципи державної політики з ОП в Україні з точки зору працівників і посадових осіб ОГД.
2. Ви яких нормативних актах встановлено засади кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері охорони праці?
3. Які підстави настання матеріальної відповідальності за порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці?
4. Які підстави настання дисциплінарної відповідальності за порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці?
5. Які підстави настання адміністративної відповідальності за порушення законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці?
6. Охарактеризувати й оцінити гарантії прав працівників на ОП.
7. Проаналізувати структуру та порядок використання нормативно-правових документів з ОП.
8. Проаналізувати систему й ефективність відомчого та громадського контролю за ОП.

III. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет, метод, принципи та завдання цивільної безпеки як навчальної дисципліни.
2. Поняття та ознаки цивільної безпеки.
3. Аксиоми науки про цивільну безпеку.
4. Поняття небезпеки та її характеристика.
5. Класифікація надзвичайних ситуацій.
6. Джерела небезпеки та шкідливі фактори.
7. Основні положення Конституції України у сфері цивільної безпеки.
8. Основні конституційні повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері цивільного захисту.
9. Основні конституційні повноваження органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, завдання та обов'язки суб'єктів господарювання, права та обов'язки громадян України у сфері охорони праці.
10. Загальна характеристика національного законодавства у сфері цивільної безпеки.
11. Загальна характеристика правового регулювання у сфері цивільного захисту.
12. Загальна характеристика правового регулювання у сфері охорони праці.
13. Міжнародне законодавство в галузі цивільної безпеки.
14. Концепція про сталий розвиток суспільства («Декларація Ріо»).
15. Законодавство Європейського Союзу щодо сталого розвитку.
16. Програма гідної праці для України
17. Європейське законодавство з промислової безпеки
18. Європейська законодавча і нормативна основа з цивільної безпеки.
19. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
20. Законодавство Євросоюзу з охорони праці.
21. Реалізація положень Кодексу цивільного захисту.
22. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.
23. Загальні вимоги до організації техногенної та пожежної безпеки на об'єктах.
24. Державний нагляд (контроль) з питань цивільного захисту.
25. Загальні положення Кодексу України про адміністративні правопорушення.

26. Порушення та розгляд справ про адміністративні правопорушення до ст. ст. 120, 175, 175-2, 188-8.
27. Порушення та розгляд справ про адміністративне правопорушення відповідно до ст. ст. 164, 183, 188-16 Кодексу України про адміністративні правопорушення.
28. Відповідальність за порушення порядку здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності.
29. Основні законодавчі та нормативні акти про охорону праці.
30. Основні положення кодексу законів про працю та система стандартів безпеки праці.
31. Сутність охорони праці як категорії адміністративного права.
32. Адміністративно-правова природа управління охороною праці.
33. Механізм адміністративно-правового регулювання управління охороною праці.
34. Суб'єкти публічного адміністрування охорони праці.
35. Сутність адміністративно-правових засобів забезпечення управління охороною праці.
36. Дозвільна система як засіб забезпечення управління охороною праці.
37. Контрольно-наглядова діяльність у сфері управління охороною праці.
38. Юридична відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
39. Засади юридичної відповідальності.
40. Особливості адміністративної відповідальності.

IV. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. Формування у студентів системи знань, що пов'язані із законодавчим регулюванням цивільної безпеки населення – це:

- A) спеціальна компетентність вивчення дисципліни;
- B) предмет вивчення дисципліни;
- C) усі відповіді вірні;
- D) немає вірної відповіді;
- E) основна мета вивчення дисципліни.

2. Змістовне оволодіння теоретичним розумінням всієї діючої системи нормативно-правових актів, які регулюють сферу цивільної безпеки в Україні та уміння працювати з ними; уміння використовувати отримані теоретичні знання на практиці, шляхом складання тих чи інших юридичних документів, вирішення виробничо-господарських та природоохоронних завдань з позиції права – це:

- A) спеціальна компетентність вивчення дисципліни;
- B) основне завдання вивчення дисципліни.
- C) предмет вивчення дисципліни;
- D) усі відповіді вірні;
- E) немає правильної відповіді;

3. Упорядкування поведінки учасників суспільних відносин за допомогою юридичних засобів – це:

- A) безпекове регулювання;
- B) суспільне регулювання;
- C) позитивне регулювання;
- D) немає вірної відповіді;
- E) правове регулювання.

4. Об'єктом правового регулювання є:

- A) норми і принципи права;
- B) диспозитивні й імперативні методи;
- C) способи регулювання поведінки людей: дозволяння, зобов'язування та заборона;
- D) усі відповіді не вірні;
- E) людська діяльність, поведінка людей та їх об'єднань, яка в силу своєї соціальної значущості регулюється нормами та принципами права.

5. Суспільні відносини, впорядкування яких є можливим і водночас доречним саме за допомогою юридичних засобів – це:

- A) предмет правового регулювання;
- B) метод правового регулювання;
- C) спосіб правового регулювання;
- D) усі відповіді вірні;
- E) немає правильної відповіді.

6. Основні методи правового регулювання:

- A) диспозитивний;
- B) імперативний;
- C) рекомендаційний;
- D) заохочувальний;
- E) усі відповіді вірні.

7. Засіб регламентації поведінки осіб у суспільстві шляхом надання їм суб'єктивних прав та/або накладання на них юридичних обов'язків – це:

- A) спосіб правового регулювання;
- B) метод правового регулювання;
- C) предмет правового регулювання;
- D) усі відповіді вірні;
- E) немає правильної відповіді.

8. Універсальні способи регулювання поведінки людей:

- A) дозволяння;
- B) зобов'язування;
- C) заборона;
- D) дозволяння, зобов'язування, заборона;
- E) немає правильної відповіді.

9. Особливий порядок правового регулювання певної сфери суспільних відносин, який забезпечується шляхом специфічного поєднання та співвідношення його методів, способів і типів – це:

- A) спосіб правового регулювання;
- B) метод правового регулювання;
- C) предмет правового регулювання;
- D) правовий режим;
- E) немає правильної відповіді.

10. Залежно від підсистем права виокремлюють:

- A) приватноправовий і публічно-правовий режими;
- B) загально дозволений;
- C) спеціально-дозволений;
- D) спеціальний;
- E) немає правильної відповіді.

11. Характеристика загальної спрямованості впливу права на суспільні відносини залежно від того, який зі способів правового регулювання лежить у його основі – дозволення чи заборона – це:

- A) тип правового регулювання;
- B) спосіб правового регулювання;
- C) метод правового регулювання;
- D) предмет правового регулювання;
- E) немає правильної відповіді.

12. Принципи правового регулювання:

- A) доцільність;
- B) адекватність;
- C) збалансованість, передбачуваність;
- D) прозорість і врахування громадської думки;
- E) усі відповіді вірні.

13. Середовище перебування людини та праця (трудова діяльність) – це:

- A) спосіб вивчення цивільної безпеки;
- B) метод вивчення цивільної безпеки;
- C) предмет вивчення цивільної безпеки;
- D) об'єкт вивчення цивільної безпеки;
- E) немає правильної відповіді.

14. Природні, техногенні та антропогенні небезпеки, які діють у техносфері, та засоби захисту людини від них, санітарія та гігієна праці, техніка безпеки, електробезпека, пожежовибухобезпека і законодавство у сфері охорони праці – це:

- A) спосіб вивчення цивільної безпеки;
- B) метод вивчення цивільної безпеки;
- C) предмет вивчення цивільної безпеки;
- D) об'єкт вивчення цивільної безпеки;
- E) немає правильної відповіді.

15. Збереження здоров'я та життя людини в техносфері, захист від небезпек техногенного, антропогенного і природного походження та створення комфортних умов життєдіяльності – це:

- A) спосіб вивчення цивільної безпеки;
- B) мета цивільної безпеки;
- C) предмет вивчення цивільної безпеки;
- D) об'єкт вивчення цивільної безпеки;
- E) немає правильної відповіді.

16. Спеціальні принципи забезпечення цивільної безпеки:

- A) методологічні;
- B) медико-гігієнічні;
- C) орієнтуючі, управлінські;
- D) організаційні, технічні;
- E) усі відповіді вірні.

17. Загальні принципи забезпечення цивільної безпеки:

- A) принцип антропоцентризму; принцип зовнішніх впливів на людину;
- B) принцип безпечного середовища проживання;
- C) принцип вибору шляхів реалізації безпечної взаємодії людини та середовища проживання;
- D) принцип заперечення абсолютної безпеки; принцип науковості
- E) усі відповіді вірні.

18. Методи забезпечення цивільної безпеки:

- A) організаційні, економічні;
- B) технічні, гігієнічні;
- C) соціальні, юридичні;
- D) психологічні й етичні;
- E) усі відповіді вірні.

19. Засоби реалізації цивільної безпеки:

- A) дистанційного управління, автоматизації;
- B) роботизації, виробничої безпеки;
- C) індивідуального захисту, колективного захисту;
- D) соціально-педагогічних та усунення небезпек
- E) усі відповіді вірні.

20. Поняття, правові норми, вимоги і правила, а також комплекс організаційних, технічних і спеціальних заходів і засобів,

спрямованих на збереження здоров'я та працездатності людини в трудовому процесі, для захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від наслідків надзвичайних ситуацій – це:

- A) спосіб вивчення цивільної безпеки;
- B) теоретичний зміст предметної області цивільної безпеки;
- C) предмет вивчення цивільної безпеки;
- D) об'єкт вивчення цивільної безпеки;
- E) немає правильної відповіді.

V. ЛІТЕРАТУРА

1. Цивільна безпека: магістерський курс / за загальною редакцією В.І. Федорчук-Мороз. Луцьк, ЛНТУ, 2024. 441 с.
2. Безпека життєдіяльності та охорона праці. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти із галузі знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право». Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 219с.
3. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник / В. В. Сокурєнка, О. М. Бандурка, С. М. Бортник та ін. ; за заг. ред. В. В. Сокурєнка ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2021. 308 с.
4. Березуцький В.В. Управління охороною праці : навч. посіб. для студентів спец. - Цивільна безпека, освіт. програми - Охорона праці / В. В. Березуцький ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". - Харків : Панов А. М. [вид.], 2021. - 411 с.
5. Вавженчук С.Я. Охорона та захист трудових прав працівників : підручник / С. Я. Вавженчук ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т права. - 3-тє вид., перероб. і допов.. - Харків : Право, 2021. - 591 с..
6. Екологічне право : навч. посіб. / кол. авт. [Резворович К. Р., Юнін О. С., Кірін Р. С. та ін.]. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2020. 318 с.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кодекс цивільного захисту України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
9. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
10. Концепція розвитку та технічної модернізації системи централізованого оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 січня 2014 р. № 23-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2018-p#Text>
11. Лисенко О. Забезпечення охорони здоров'я та безпеки праці за ISO 45001:2018. Все про впровадження системи управління професійною безпекою і здоров'ям : практ. рек. / [Олександр Лисенко, Денис Лебедев]. - Київ : ТЕХ МЕДІА ГРУП, 2020. - 275 с.
12. Нестеренко С. В. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту : конспект лекцій (для студентів денної та заочної форм навчання, освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 263 – Цивільна безпека) / С. В. Нестеренко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 160 с.

13. Охорона праці в галузі : навч. посіб. / Малеев В. О., Венгер О. О., Міщенко О. В.. - Херсон : Вишемирский В. С. [вид.], 2020. - 165 с.
14. Охорона праці в галузі та цивільний захист : навч. посіб. / [В. М. Курепін та ін.] ; Миколаїв. нац. аграр. ун-т. - Миколаїв : МНАУ, 2020. - 275 с.
15. Павко Я.А. Міжнародно-правове регулювання / Я. А. Павко ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. - Київ : Вид-во Людмила, 2021. - 357 с.
16. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій : Указ Президента України від 16 січня 2013 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>
17. Порядок проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2013 року №819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2013-п#Text>
18. Правове регулювання організації та діяльності суб'єктів сектора безпеки і оборони: збірник документів і матеріалів / Упорядники: Беланюк М.В., Доронін І.М., Лебединська О.В., Радзівська О.Г., Пилипчук В.Г., Шамара О.В., Фурашев В.М. – К.: Видавничий дім «АртЕк». – 2020. – 756 с.
19. Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квітня 2013 року №1200. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1200-2002-п#Text>
20. Про доступ до публічної інформації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
21. Про інформацію. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
23. Серіков Я. О. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підручник : у 2 ч. / Я. О. Серіков, Л. Ф. Коженевські, М. В. Хворост ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова [та ін.]. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова ; Краків : ЄАС, 2021. – Ч. 1 : Безпека життєдіяльності. – 2021. – 255 с.
24. Сучасна державна екологічна політика і безпека суверенної України: проблеми та перспективи правового забезпечення : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 28 січ. 2022 р. Київ : [б. в.], 2022. 216 с.

25. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

26. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Методичні вказівки до практичних занять та виконання самостійної роботи для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

27. Законодавство і право в АПК, охорона праці та безпека довкілля [Текст]: Конспект лекцій для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти для спеціальності 208 Агроінженерія денної та заочної форм навчання / уклад. О.О. Вісин – Луцьк: Відділ іміджу та промоції ЛНТУ, 2023 – 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://rada.gov.ua>.

2. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.

3. Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>.

4. Професійна правова система «МЕГА-НАУ». URL: <http://www.nau.com.ua>.

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>.

6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.

7. Електронний журнал «Довідник спеціаліста з охорони праці». URL: <https://esop.expertus.com.ua>

8. Охорона праці і пожежна безпека. UR : <https://oppb.com.ua>

П68

Правове забезпечення цивільної безпеки. Методичні вказівки до практичних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми Цивільна безпека галузі знань К Безпека та оборона спеціальності К10 Цивільна безпека для денної та заочної форм навчання / уклад. В.В. Вісин., Луцьк: ЛНТУ, 2025. 46 с.

Комп'ютерний набір та верстка

Валентин ВІСИН

Редактор

Валентин ВІСИН

Підп. до друку «__» _____ 2025 р.
Формат 60x84/16. Папір офс.
Гарн. Таймс. Ум. друк. арк. 2,5.
Тираж прим.

Відділ іміджу та промоцій
Луцького національного технічного університету
43018, м. Луцьк, вул. Львівська, 75.
Друк – ВІП ЛНТУ

